

Preventief toezicht op aandelenoverdracht

M. Langman, T. van Duuren

KPMG-Bureau voor Economische Argumentatie

Bestellingen: KPMG, tel. 023-5547700

Kenmerk: [EWB 99.029](#)

Samenvatting

Met het onderzoek is beoogd een aantal gegevens op een rij te zetten om een antwoord te geven op de vraag of preventief toezicht op aandelenoverdrachten technisch mogelijk is en zo ja, of een daadwerkelijke bijdrage mag worden verwacht aan de bestrijding van het misbruik zonder overmatige belasting van het economisch (rechts)verkeer.

Functies van preventief toezicht

Een preventief toezicht is in beginsel uitsluitend mogelijk ten aanzien van aandelen op naam en niet ten aanzien van aandelen aan toonder.

Uit de geraadpleegde literatuur over het preventief toezicht komt naar voren dat dit toezicht twee functies kan vervullen: een preventieve functie; voorkomen kan worden dat mensen met financiële en/of strafrechtelijke antecedenten stemrecht verwerven in de aandeelhoudersvergadering van kapitaalvennootschappen. Verder een informatieve functie: een groter inzicht in zeggenschap in een NV of BV bij de overheid kan behulpzaam zijn bij de opsporing van misbruik. Tegelijkertijd geldt, dat deze functies een beperkte werking hebben omdat de overdracht van aandelen slechts één van de mogelijkheden is om het bestaande toezicht te ontlopen.

Over de omvang van het misbruik van kapitaalvennootschappen worden in Nederland niet systematisch gegevens bijgehouden. Dat is ook erg lastig omdat misbruik bestaat in vele varianten en het niet altijd kan worden onderscheiden van mismanagement of van constructies die te goeder trouw zijn opgezet. Uit de interviews komt wel een aantal vormen van misbruik naar voren zoals het benadelen van crediteuren, witwassen van gelden, versluieren van eigendom.

Oprichtingen, statutenwijzigingen en aandelenoverdrachten

De overdracht van aandelen op naam geschiedt sinds 1993 bij notariële akte. Deze regeling is ingevoerd om de overheid inzicht te geven in de identiteit van aandeelhouders ter voorkoming van misbruik. De Registratiewet verplicht de notaris om de akten te laten registreren bij de Belastingdienst. Door de Belastingdienst worden deze gegevens doorgestuurd naar het Ministerie van Justitie waarbij soms een flinke vertraging op kan treden. Uit de gegevens van de Belastingdienst blijkt dat jaarlijks ongeveer 11.000 overdrachten van aandelen op naam plaatsvinden; circa een derde deel wordt overgedragen in de maand december.

Kosten voor het bedrijfsleven

Bij een vorm van preventief toezicht op aandelenoverdracht zal rekening gehouden moeten worden met twee typen kosten te weten: administratieve lasten voor het bedrijfsleven d.w.z. de kosten die samenhangen met het voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid en kosten als gevolg van tijdverlies. De kosten voor het bedrijfsleven worden geraamd op f 3,6 mln voor aandelenoverdrachten. Met name gegeven het feit dat in piekperioden de doorlooptijd van verklaringen van geen bezwaar op kunnen lopen is met het tijdverlies naar verwachting een groter bedrag aan kosten gemoeid.

De belangrijkste conclusies zijn:

1. Preventief toezicht op aandelenoverdracht is technisch mogelijk door middel van het vereiste van een verklaring van geen bezwaar, analoog aan het bestaande toezicht op de oprichting en statutenwijziging.
2. De baten in termen van misbruikbestrijding konden in dit onderzoek niet vastgesteld worden. Wel verwachten de onderzoekers kosten voor het bedrijfsleven.
3. Van het toezicht gaat een preventieve werking uit; deze is naar verwachting beperkt vanwege de ontwijkmogelijkheden.
4. De informatieve functie ten aanzien van aandelenoverdrachten voor de overheid bestaat reeds thans in de vorm van de gegevens die bekend zijn bij de Belastingdienst. Voor het

verbeteren van de benutting van deze gegevens dienen ze systematisch te worden opgenomen in de Database Vennoot.